

**Elment, de velünk marad a mindig felemelt szívvel járó és alkotó ember
(Nagy Jánosnak, köszönettel.)**

A felvidéki magyarság egyik legnagyobb művészelegyenységétől vettünk búcsút Tata város temetőjében a mai napon. Talán lesznek majd szakavatott személyek, akik Nagy János szobrászművész alkotópályáját művészeti alkotásait kellő alaposággal értékelve elhelyezik majd életművét a magyar és az európai képzőművészet nagy panteonjában. S ezzel párhuzamosan akad talán olyan személy is, aki rákérdez egyszer majd arra is, hogy ez a csodálatosan sokoldalú alkotóművész, akinek műalkotásai soha nem hagyták érintetlenül az azokkal találkozó ember lelkét, miért nem érdemelt ki egyetlenegy sem a magyar képzőművészeknek járó legmagasabb szintű állami elismerések, díjak közül?! A rendre megtörténő felterjesztések a végső döntés előtt egy ponton, valahol mindig megakadtak, s nem jutottak el a pozitív elbírálásig. Egy róla készült portréműsorban maga Nagy János, kérdésre válaszolva ezt a tényt kesernyés arckifejezéssel valahogy így indokolta: azt róják fel hibámul, hogy az én műalkotásaim túlságosan magyaros stílusjegyeket viselnek magukon...

Ebben a mondatban ott van minden keserűség és fájdalom, amit egy határon túlra szakadt magyar művészembernek meg kellett élnie az elmúlt évszázad emberpróbáló évtizedeiben. Ám aki ismeri Nagy János életművét, az rögtön rádöbbenhet arra is, hogy őt az ilyen és hasonló véleményekben megfogalmazódó megaláztatások nem fékezték, hanem inkább újabb és újabb alkotó álmok megvalósítására sarkallták. Mert János egyszerre volt álomlátó és alkotó ember. Minden műve egy-egy megálmodva átélt valóság megtestesülését rejti magába. Az ő anyagba rögzített látomásai a múltat kötik össze a jelen vagy még inkább a jövő világával. Minden múltból jövő, formát öltött látomása a jövőnek üzenve szólítja meg a mában élő ember szívét, lelkét.

E rövid írás azonban mégsem a művészi pálya értékelése, hanem sokkal inkább egy köszönetnyilvánítás céljából fogalmazódott meg. Szeretném ugyanis az Isten szolgája Esterházy János tisztelők nevében megköszönni Nagy Jánosnak azt az odaadó művészi szolgálatát, amit ő a felvidéki magyarság mártír politikusa emlékének megörökítése érdekében tett. Tényként állítható, hogy a Esterházy János drámai sorsa és életáldozata Nagy János emberi szenvedésre érzékeny alkotói képzeletét, a „szellemi kihantolás” első pillanatától megragadta, s bátran mondhatom életre szólóan megihlette. Mintegy tucatnyi Esterházy Jánost ábrázoló szobor és kisplasztikai alkotást készített róla műtermében. A Rákóczi Szövetség 1991. március 7-i választmányi ülésén megalakuló Esterházy János Emlékbizottság felkérésére ő készítette el a máig tartó rangos ünnepségek keretében kiosztásra kerülő Esterházy Emlékplakettet, melynek első példányait Esterházy-Malfatti Alice, a mártír politikus leánya és Esterházy János kortársa, Hites Kristóf bencés szerzetes vehette át. Az Esterházy Emlékbizottságnak köszönhetően került emléktábla a budapesti, belvárosi Szép utca 3. sz. ház falára is, oda, ahol Esterházy János budapesti tartózkodása idején lakott a '40-es évek első felében, s ahol 1944-ben a nyilasok letartóztatták őt. Az ugyancsak Nagy János szobrászművész által készített emléktáblát 1992. október 4-én avattuk fel országos ünnepség keretében. Nagy János készítette a pozsonyi parlament magyar képviselői csoportja által az Esterházy Jánosnak az 1942-es hírhedt zsidótörvény megszavazását elutasító magatartásának tiszteletére létrehozott „Pro Probitate – A helytállásért” díj kisplasztikai alkotását is, melynek első példányát posztumusz gróf Esterházy Jánosnak ítélték oda. Hosszú évekig kereste a módját annak, hogy a legmegfelelőbb módon öntse formába a néhai Hetényi Jóska bácsi (Esterházy gulag-beli rabtársa) által reánk hagyott máig legtalálóbb Esterházy jellemzést: „A magyarok szenvedő Krisztusa!” Számos előkészítő makett után így született meg a Budapest XII. kerületében lévő Gesztenyés kertben, a Hegyvidéki Szoborállító Bizottság kezdeményezésére felállított, eddigi legmonumentálisabb Esterházy emlékmű, melyet 2013. május 15-én Áder János köztársasági elnök avatott fel ünnepélyes keretek között. Az emlékmű egyszerre szobor és oltár, amely megjeleníti a mártír politikus áldozatát és börtönkálváriájának stációit is. Fókuszában mégis az a fényt áteresztő üvegkereszt áll, amely Esterházy jelmondatával „A mi jelünk a kereszt!” önt reményt és hitet a szemlélődőbe azzal az üzenettel, hogy Esterházy János szenvedése nem volt hiábavaló. A szenvedés kapujából visszafelé, azaz reánk néző Esterházy tekintete pedig maga a kihívás: Mennyire vagyunk képesek ezt a reánk hagyott súlyos testamentumot a magunk javára fordítani?

Beszélgetéseink során Nagy János többször hangoztatta, hogy nekünk, ma élőknek a szenvedő Esterházy alakját kell szem előtt tartanunk, hisz Ő épp a szenvedés vállalásával s az ebben való törhetetlenségében jelent számunkra példát és felemelő buzdítást. E gondolatból kiindulva fogott neki annak az Esterházy keresztútnak, amelyet a mírovi rabtemető sáncain szeretett volna elhelyezni. Az ehhez szükséges helyszíni felméréseket személyesen végezte el. Elkészítette a komáromi Esterházy emléktáblát, egy imádkozó Esterházy szobrot szánt a motoli tömegsír helyszínére, de megalkotta a szenvedés keresztjén függő Esterházyt, a börtön árnyékában népéhez forduló Esterházyt, plakett formájában pedig az önmagát feláldozó Esterházyt is. Élettársától, Erzsikétől, tőle jövő végső üzenetként pedig megtudhattuk, hogy életműve legutolsó alkotása is egy Esterházy Jánost Szent László társaságában ábrázoló szobortervezet makettjének megalkotása volt...

Nagy János Isten áldotta kezei között a halott anyagból olyan egyedi alkotások születtek, melyekbe ő maga lehelt lelket, s melyek többsége most makett formában vár arra, hogy templomok, parkok, főterek díszeként mindennapjaink részévé válva tegye nemesebbé életünket.

Köszönjük neked János, hogy alkotómunkásságoddal, s annak Esterházy Jánosra vonatkozó részével nemcsak művésztáraidnak adtál felemelő példát, hanem mindannyiunkat arra tanítottál, miként kell sáfárkodni azzal a hatalmas kincssel, amellyel (s ez is a te kifejezésed) Esterházy János személyében az Úr Isten megajándékozott bennünket.

Hiszem, hogy Ő, akinek személyéhez oly mélységes művészi szeretettel ragaszkodtál ott vár rád ama égi fénykapu túloldalán és személyesen mond köszönetet neked nemcsak azért, hogy kőbe vésted az ő nekünk szóló üzenetét, hanem azért is, hogy hozzá hasonlóan, mindig egyenes gerinccel, felemelt szívvel tudtad saját művészi sorsod és néped sorsának össze fonódó keresztjét hordozni.

Azt a mérhetetlen veszteséget, hogy a szobrászvést és a kalapácsot letéve elhagyod ezt az árnyékvilágot, csak az a tudat enyhítheti, hogy alkotásaidban itt maradsz velünk. Bárcsak méltók lehetnénk arra is, hogy ma még makettjeiben pihenő álmaiddal egyszer valódi szobrok formájában „éltre kelve” is találkozni tudjunk.

Nyugodj az Úr békéjében!

Molnár Imre